

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectului Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor

(înregistrat în Parlament cu numărul 124 din 28 Martie 2016)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărîrea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a vulnerabilității proiectului Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor prin prisma drepturilor omului.

Evaluarea generală

1. Autorul proiectului este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.

2. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

3. Scopul actului (potrivit proiectului și/sau notei informative). Scopul legii este crearea cadrului legal pentru asigurarea condițiilor minime de reabilitare a victimelor infracțiunilor, precum și pentru protecția și asigurarea respectării drepturilor și intereselor acestora. Concomitent, conform notei informative, care însoțește proiectul, acesta vine întru executarea Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobată prin Legea nr. 231 din 25.11.2011 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 6 din 16.02.2012.

În nota informativă se invocă necesitatea conformării Convenției privind despăgubirea victimelor infracțiunilor violente, adoptată la Strasbourg la 24.11.1983 și a Directivei Consiliului Uniunii Europene 2004/80/EC din 20.04.2004 privind despăgubirea victimelor infracțiunilor, în pofida faptului că Moldova nu a ratificat Convenția enunțată și nu este membru al UE.

4. Nota informativă a proiectului de act legislativ supus expertizei nu conține o argumentare suficientă a promovării proiectului. În nota informativă, în principiu, s-a încercat o justificare complexă a proiectului, însă autorul a omis să prezinte o statistică privind numărul infracțiunilor comise, pentru care se propune acordarea serviciilor de suport, dar și justificarea alegerii anume acelor infracțiuni, victimele cărora pot pretinde la obținerea serviciilor de suport. Înțelegem afirmația din nota informativă privind imposibilitatea estimării a sumelor necesar a fi alocate pentru acoperirea eventualelor compensații, pe motiv că nu există o statistică a cauzelor penale în cadrul cărora ar fi fost inițiată o acțiune civilă. Totuși, o statistică privind categoriile infracțiunilor comise, precum și a victimelor, ar trebui să existe. Astfel, pornind de la respectivele date, se poate de estimat cu o anumită aproximație numărul de victime ale infracțiunilor, care ar putea pretinde serviciile de suport.

În nota informativă, la capitolul 3 (Fundamentarea economico-financiară) se susține că din bugetul de stat va fi necesară alocarea de fonduri pentru instituirea și instruirea și/sau perfecționarea a altui personal, care va avea în calitate de atribuții acordarea serviciilor de suport victimelor infracțiunilor, însă

nu se explică despre ce fel de „alt personal” este vorba.

5. Sfera de reglementare a proiectului corespunde următoarelor domenii/drepturi:

Drepturi si libertăți individuale:

Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 24 din Constituția RM)

Dreptul la apărare (art.26 din Constituția RM)

Drepturi si libertăți social-economice:

Dreptul la ocrotirea sănătății (art.36 din Constituția RM)

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia (art.46 din Constituția RM)

Dreptul la asistență și protecție socială (art.47 din Constituția RM)

Evaluarea de fond a proiectului

6. Respectarea principiului transparenței este asigurată insuficient. Respectarea principiului transparenței este abordat din 2 perspective: transparența în cadrul elaborării și adoptării proiectului de lege și transparența prevăzută în textul legii la implementarea acesteia.

Transparența în cadrul elaborării și adoptării proiectului de lege: Proiectul de lege a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției și toți doritorii au avut posibilitatea să formuleze obiecții și propuneri. Pe cale de consecință, există toate temeiurile de a susține că transparența în cadrul elaborării și adoptării proiectului legii a fost respectată.

Transparența prevăzută în textul legii privind implementarea acesteia: Aparent există o asigurare insuficientă a principiului transparenței - nu este clar dacă deciziile privind acordarea sau refuzul acordării de suport victimelor infracțiunilor vor fi sau nu făcute publice. Dacă da, în ce mod, în ce termeni, care este sancțiunea pentru nerespectarea prevederilor legale. Considerăm că deciziile din speță ar urma să fie făcute publice, pentru ca publicul să cunoască unde se cheltuie banii publici, dar și pentru a avea posibilitatea efectuării unui control din partea societății. Având în vedere că respectivele cazuri sunt foarte sensibile, în deciziile făcute publice ar putea fi șterse datele, care ar permite identificarea victimelor infracțiunilor.

În rest, se pare că principiul transparenței este respectat.

7. Respectarea principiului participării este asigurată insuficient. Respectarea principiului participării este abordat din 2 perspective: respectarea principiului participării la elaborarea și adoptarea proiectului de lege și respectarea principiului participării, prevăzut în textul legii în cadrul implementării acesteia.

Respectarea principiului participării la elaborarea și adoptarea proiectului de lege: Din acest punct de vedere principiul participării este practic similar principiului transparenței - proiectul de lege a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției și toți doritorii au avut posibilitatea să formuleze obiecții și propuneri, astfel principiul participării din perspectiva abordată a fost respectat.

Respectarea principiului participării, prevăzut în textul legii în cadrul implementării acesteia: în conformitate cu prevederile art. 3 al. (2) din proiectul legii, implementarea legii se va face de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în cooperare cu mai multe autorități, dar și cu reprezentanții societății civile. Astfel, pornind de la norma citată, care are un caracter general, se pare că principiul participării este respectat. Dar, este necesar de menționat că, niciun reprezentant al societății civile nu va participa la procesul decizional privind acordarea sau refuzul acordării serviciilor de suport victimelor infracțiunilor. Astfel, din acest punct de vedere respectarea principiului participării are carențe. Totodată, ulterior în textul legii se menționează că autoritățile publice pot implica organizațiile necomerciale sau persoane juridice cu scop lucrativ, care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor (art. 3 al. (6) din proiect). De asemenea, art. 4 din proiect stabilește posibilitatea antrenării voluntarilor în activitățile de reabilitare a victimelor infracțiunilor. În proiect nu se menționează în ce circumstanțe autoritățile pot

antrena societatea civilă în activitățile de suport, în ce circumstanțe sunt obligate să o facă.

8. Respectarea principiului responsabilizării este asigurată insuficient. În evaluarea nivelului de respectare a principiului responsabilizării, urma să se constate dacă proiectul: conține prevederi exprese/tacite care să permită monitorizarea autorităților competente în acordarea serviciilor de suport, precum și să instituie un mecanism pentru luarea în considerare a rezultatelor monitorizării; conține prevederi exprese/tacite, care să oblige autoritățile să facă publice rezultatele acestor controale.

Proiectul Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor nu conține prevederi exprese privind responsabilitatea autorităților publice pentru acordarea unor servicii de suport calitative, dar și pentru corectitudinea deciziilor adoptate. Conform proiectului există posibilitatea contestării deciziilor autorităților publice în instanțele judecătorești, or, aceasta este insuficient pentru respectarea întocmai a principiului responsabilizării.

9. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ normelor constituționale. Proiectul/actul normativ este conform Constituției. Proiectul de lege asigură implementarea normelor constituționale. Art. 24 al. (1) din Constituție stipulează că statul garantează fiecărui om dreptul la integritate fizică și psihică. Este evident că, deseori, victimelor infracțiunilor le este afectată, ca regulă, integritatea psihică, dar se întâmplă - și cea fizică. Implementarea proiectului din speță va da posibilitatea ca respectivele victime să-și restabilească integritatea psihică și fizică.

10. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ legislației corelative. Proiectul/actul normativ este conform legislației corelative. În conformitate cu prevederile art.47 alin.(7) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996, dacă pentru executarea actului legislativ care se adoptă este necesară elaborarea altor acte legislative sau normative, se anexează lista acestora și/sau, după caz, și proiectele lor. Este necesar de a sublinia faptul că, autorii proiectului, trebuiau să anexeze lista actelor normative necesare pentru executarea actului legislativ care se adoptă sau a proiectelor acestor acte normative.

În același timp, remarcăm faptul că nu sunt respectate cerințele privind citarea și trimiterea la legislația corelativă în baza Legii 780/2001 privind actele legislative.

Totodată, în dispozițiile finale și tranzitorii ale proiectului de lege nu sunt indicate cu exactitate actele normative ce urmează a fi elaborate și organele cu drept de aprobare a respectivelor, ceea ce permite lărgirea abuzivă a sferei de competență a autorității emitente.

Referindu-ne la corelarea cu alte acte legislative, observăm că nu este respectată cerința de unificare a termenilor utilizați. De exemplu, definiția de „victimă”, conținută în proiectul legii analizate este diferită de aceeași definiție conținută în Codul de procedură penală; a fost introdusă o noțiune nouă - „organul de constatare a infracțiunilor” - fără a i se da vreo definiție; în conformitate cu Legea din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești, organizațiile necomerciale sunt denumite organizații obștești.

Pe cale de consecință, există restanțe în ceea ce privește corelarea proiectului de lege cu cadrul legal existent.

11. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ standartelor internaționale. Proiectul/actul normativ nu este conform standartelor internaționale. În nota informativă se afirmă că acordarea compensației financiare victimelor infracțiunilor este un instrument utilizat la nivel internațional, reglementat de Convenția privind despăgubirea victimelor infracțiunilor violente, adoptată la Strasbourg la 24.11.1983 și de Directiva Consiliului UE 2004/80/EC din 20.04.2004. Totodată, se menționează că Moldova nu a ratificat Convenția enunțată mai sus și nu este membră a Uniunii Europene, astfel, aceste instrumente nu sunt obligatorii pentru statul nostru și, în consecință, proiectul de lege nu este racordat la prevederile Convenției privind despăgubirea victimelor infracțiunilor violente.

Observăm că, într-adevar, proiectul de lege nu este racordat la prevederile Convenției privind

despăgubirea victimelor infracțiunilor violente, ci este o încercare stângace de a se apropia de prevederile convenționale.

În ceea ce privește Directiva Consiliului UE 2004/80/EC din 20.04.2004, aceasta în genere reglementează accesul la despăgubiri în situații transfrontaliere și nicidecum compensarea financiară pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune, așa cum susține autorul în nota informativă. Or, despăgubirea victimelor infracțiunilor este reglementată de o altă Directivă - 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 25.10.2012, care stabilește norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și prin care se înlocuiește Decizia-cadru 2001/220/JAI a Consiliului. Anume acest instrument comunitar conține reglementări complexe în domeniul dedomagerii victimelor infracțiunilor. În cazul în care se va dori ca proiectul să corespundă standardelor internaționale, atunci acesta urmează să fie aliniat la directiva menționată. Atâta timp cât lipsește o atare racordare, nu poate fi vorba despre corespunderea proiectului standardelor internaționale.

12. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței Curții Constituționale. Nu există jurisprudență a Curții Constituționale în domeniul de reglementare a proiectului de act normativ expertizat. Nu a fost identificată vreo hotărâre a Curții Constituționale, care s-ar referi la problema abordată în proiectul de lege.

13. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței CtEDO. Nu există jurisprudență a CtEDO în domeniul de reglementare a proiectului de act normativ expertizat. Nu a fost identificată vreo hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului.

14. Impactul proiectului/actului normativ prin prisma drepturilor omului. Proiectul/actul normativ omite/ignoră drepturile/libertățile. Având în vedere că nici în proiectul de lege, nici în nota informativă nu este explicat din ce cauză victimele unor infracțiuni violente pot pretinde la servicii de suport, iar victimele altor infracțiuni violente - nu, constatăm anumite elemente de discriminare. Or, orice tratament diferențiat urmează a fi justificat.

15. Impactul gender al proiectului. Proiectul/actul normativ este gender neutru. Nu există aparențe privind devieri de la principiul egalității gender.

16. Analiza detaliată a textului proiectului.

Nr.	Articol	Text	Obiecții	Factorii de vulne	
1		Art. 1 al. (3) (3) În sensul prezentei legi, termenul „victimă a infracțiunii” semnifică persoana fizică vătămată, mintal sau fizic, care înregistrează o suferință emoțională sau o pierdere materială, cauzate direct prin infracțiune,	În art. 58 al. (1) din Codul de procedură penală se conține o altă definiție a noțiunii de victimă: „Se consideră victimă orice persoană fizică (...) căreia, prin infracțiune, i-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale.”	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă, care duce la utilizarea diferitor definiții cu referință la același termen.	Preluarea definiției termenului „victimă a infracțiunii” din CPP.

		conform Codului penal al Republicii Moldova, precum și soțul, copiii și persoanele aflate la întreținerea persoanei decedate în cazul serviciilor de suport prevăzute la art. 2 alin. (5) lit. b) și d).			
2	Art. 2 al. (3)	(3) Serviciile de suport au ca scop oferirea de consultații și suport în comunicarea cu autoritățile publice, de asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială.	Ulterior, în art. 2 al. (5) din proiectul Legii se menționează că victimele infracțiunilor beneficiază de servicii de suport, care includ și compensarea financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune. Astfel, există o discrepanță, deoarece în art. 2 al. (3) este omisă mențiunea serviciului de suport - compensarea financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune.	Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă, or, o asemenea ambiguitate și discrepanță dintre 2 norme ar putea duce la interpretări abuzive.	Completarea art. 2 al. (3) cu serviciul de suport - compensarea financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune.
3	Art. 2 al. (5)	(5) Pentru realizarea scopurilor prevăzute la alin. (3) din prezentul articol, victimele infracțiunilor beneficiază de următoarele	În alineatul (3) al articolului 2 din proiect, în care, de asemenea, sunt menționate serviciile de suport, este menționată și recuperarea fizică, care nu se regăsește în alineatul (5). Pe	Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă, or, o asemenea ambiguitate și discrepanță dintre 2 norme ar putea duce la interpretări abuzive.	Completarea art. 2 al. (5) cu serviciul de suport - recuperarea fizică.

		<p>servicii de suport:</p> <p>a) consiliere informațională a victimelor infracțiunilor cu privire la drepturile sale și serviciile de care pot beneficia;</p> <p>b) consiliere psihologică;</p> <p>c) asistență juridică garantată de stat;</p> <p>d) compensarea financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune.”</p>	<p>cale de consecință, există o discrepanță dintre două alineatele unui articol.</p>		
4	Art. 3 al. (2), (4) și (5)	<p>(2) Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei asigură implementarea prevederilor prezentei legi în cooperare cu Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garntată de Stat, subdiviziunile teritoriale de asistență socială, alte autorități ale administrației publice centrale</p>	<p>1. Mențiunea că la implementarea legii vor participa și ”alte autorități ale administrației publice centrale” este prea vagă. 2. Având în vedere serviciile de suport, care se propun a fi acordate victimelor infracțiunilor, se pare că printre autoritățile, care vor implementa legea, ar trebui să figureze și Ministerul Sănătății. De altfel, în nota informativă (pagina 3), printre autoritățile responsabile de implementarea legii figurează și Ministerul</p>	<p>Vulnerabilitate</p> <p>Neindicarea expresă a Ministerului Sănătății printre autoritățile responsabile de implementarea legii ar putea duce la dificultăți la acordarea unor servicii de suport.</p>	De inclus în lista autorităților responsabile de implementarea legii Ministerul Sănătății.

	<p>și locale, precum și cu reprezentanți ai societății civile.</p> <p>...</p> <p>(4) Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garntată de Stat, autoritățile publice locale participă nemijlocit la implementarea prevederilor prezentei legi prin acordarea serviciilor de suport stabilite la art. 2 alin. (5) din prezenta lege. Alte autorități ale administrației publice centrale și locale pot fi cooptate în vederea realizării scopurilor legii, reieșind din competențele instituționale ale fiecăreia și specificul serviciilor la acordarea cărora urmează să participe.</p> <p>(5) Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în</p>	Sănătății.		
--	---	------------	--	--

		<p>comun cu autoritățile publice locale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garntată de Stat, asigură specializarea și instruirea personalului care contactează direct cu victimele infracțiunilor în procesul de acordare a serviciilor de suport acestora, reieșind din competențele instituționale.</p> <p>....</p>			
5	Art. 3 al. (6)	<p>(6) Autoritățile publice centrale și locale, la realizarea atribuțiilor sale privind acordarea serviciilor de suport victimelor infracțiunilor, pot implica organizații necomerciale sau persoane juridice cu scop lucrativ, care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor.”</p>	<p>Legea cu privire la asociațiile obștești, organizațiile necomerciale din 17.05.1996 definește organizațiile obștești; nu este clar de unde a fost „împrumutată” denumirea de „persoană juridică cu scop lucrativ”.</p>	<p>Vulnerabilitate Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă - lipsa de uniformizare a noțiunilor utilizate.</p>	<p>De uniformizat noțiunile în conformitate cu legile deja în vigoare.</p>

		Noțiunile de „organizație necomercială” și „persoană juridică cu scop lucrativ” sunt utilizate în continuare pe tot parcursul textului proiectului de lege.			
6	Art. 3 al. (8)	(8) Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei consolidează capacitățile resurselor umane din domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor prin verificarea corespunderii persoanelor indicate la alin. (7) din prezentul articol activității de acordare a serviciilor de suport victimelor infracțiunilor și acceptă sau refuză candidatura persoanelor respective în timp de 20 de zile de la depunerea CV-ului acestora la minister. Refuzul candidaturii se motivează.	1. Nu este clar în ce mod autoritățile vor implica organizațiile necomerciale sau persoanele juridice cu scop lucrativ, la realizarea atribuțiilor sale privind acordarea serviciilor de suport - în bază de concurs sau fără concurs; prin autorizare/licențiere a persoanelor juridice sau fără; prin autorizare a persoanelor fizice din cadrul persoanelor juridice sau fără? 2. Vor avea sau nu posibilitatea organizațiile necomerciale și persoanele juridice cu scop lucrativ de a acorda servicii de suport desinestătătorși fără a comunica acest fapt autorităților? 3. Refuzul candidaturii unei persoane fizice	Vulnerabilitate Există o ambiguitate totală în norma citată, care ar putea duce la interpretări abuzive.	Reglementarea foarte clară a modului de implicare a organizațiilor necomerciale sau a persoanelor juridice cu scop lucrativ în acordarea serviciilor de suport.

			din cadrul organizațiilor necomerciale sau a persoanelor juridice cu scop lucrativ de a permite să acorde servicii de suport, va putea sau nu fi atacat în instanța de judecată?		
7	Art. 6 al. (1)	În norma citată a fost introdusă o noțiune nouă: „Organul de constatare a infracțiunilor”, care este utilizată și mai departe în textul proiectului de lege.	Codul de procedură penală conține o descriere detaliată a modului și locului de puneri plângerii sau denunțului privind infracțiunea săvârșită. Considerăm că introducerea unei noțiuni noi, care nu corespunde prevederilor Codului de procedură penală, este contraproductivă.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă - lipsa de uniformizare a noțiunilor utilizate.	De uniformizat noțiunile în conformitate cu Codul de procedură penală
8	Art. 6 al. (1) lit. c)	Conform normei citate, colaboratorul organului de constatare a infracțiunilor aduce la cunoștința victimei infracțiunii informația privind drepturile procesuale de care beneficiază în calitate de subiect al procesului penal conform Codului de executare.	Aparent victimele infracțiunilor nu au niciun fel de drepturi procesuale, de care ar beneficia în calitate de subiect al procesului penal conform Codului de executare.	Vulnerabilitate Normă lacunară și deficientă;	De exclus din art. 6 al. (1) lit. c) a proiectului de lege cuvintele: „și Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004.”

9	Art. 6 al. (1)	<p>Respectiva normă obligă colaboratorul organului de constatare a infracțiunilor de a aduce la cunoștința victimei infracțiunii, informațiile enumerate în continuare în articolului 6 al. (1)</p>	<p>Nu este indicat când victimei urmează să-i fie adusă la cunoștință informația enumerată în articolul 6. De exemplu, în Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 25.10.2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului, acest aspect se propune a fi reglementat după cum urmează: „(23) Din momentul primului contact cu o autoritate competentă, ar trebui să poată fi furnizate informații privind rambursarea cheltuielilor, de exemplu printr-o broșură în care să se prezinte condițiile de bază pentru o astfel de rambursare a cheltuielilor. În această etapă inițială a procedurilor penale, nu ar trebui să li se solicite statelor membre să decidă dacă victima în cauză îndeplinește condițiile privind</p>	<p>Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare arestandurilor internaționale; Există o ambiguitate în norma citată, care ar putea duce la interpretări abuzive.</p>	<p>De reglementat foarte clar și exhaustiv privind termenii de aducere la cunoștința victimei infracțiunii a drepturilor sale prevăzute de proiectul de lege.</p>
---	----------------	---	---	--	---

			rambursarea cheltuielilor.”		
10	Art. 10 al. (2)	Conformnormei citate, cererea pentru acordarea consilierii psihologice din contul statului poate fi depusă doar după sesizarea organului de constatare sau a organului de urmărire penală despre săvârșirea infracțiunii.	Faptuldepunerii unei sesizări, plângeri sau a unui denunț privind comiterea unei infracțiuni, nu înseamnă obligatoriu că organul de urmărirepenală, procurorul vor acceptăaceastă sesizare, plângere sau denunț și va porni urmărirea penală, constatând că într-adevăr a fost comisă o infracțiune și că persoana este victimă a infracțiunii.	Vulnerabilitate Există o ambiguitate în norma citată, care ar putea duce la interpretări abuzive.	Cererea pentru acordarea consilierii psihologice ar trebui să poată fi depusă după pornirea urmării penale și recunoașterii solicitantului în calitate de parte vătămată în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală.
11	Art. 10 al. (3) lit. c)	(3) Cererea pentru acordarea consilierii psihologice din contul statului trebuie să cuprindă: ... c) data depunerii sesizării privind săvârșirea infracțiunii și organul sesizat.	Nu este clar cum se va proceda, dacă organul va fi sesizat nu cu sesizare, dar cu plângere sau denunț. De asemenea, deseori urmărirea penale se pornesc în rezultatul autosesizării organului de urmărire penală sau a procurorului. Oare în atare circumstanțe victima ar trebui să rămână fără drept de consiliere psihologică din contul statului?	Vulnerabilitate Există o ambiguitate în norma citată, care ar putea duce la interpretări abuzive.	Cererea pentru acordarea consilierii psihologice din contulstatuluiar trebui să cuprindă, în locul datei depunerii sesizării privind săvârșirea infracțiunii și organul sesizat, data pornirii urmării penale și data recunoșterii în calitate de parte vătămată.
12	Art. 11	(1) Victima infracțiunii beneficiază de asistență juridică	Nu este clară întinderea asistenței juridice garantate de	Vulnerabilitate Prevederea citată are un caracter ambiguu și	De stipulat clar care este întinderea asistenței juridice

		garantată de stat ...	stat: fie asistența juridică garantată de stat se acordă în exclusivitate vizavi de infracțiunea pe care persoana este victimă, fie asistența juridică garantată de stat se acordă în orice domeniu și pe parcursul întregii vieți a victimei.	menținerea acesteia în redacția actuală ar putea genera abuzuri la aplicarea acesteia.	garantate de stat, la care poate pretinde victima infracțiunii.
13	Art. 12 al. (3) lit. d)	(3) Victima nu are dreptul la compensarea financiară acordată de către stat pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune dacă: ... d) la data săvârșirii infracțiunii pentru care se solicită compensarea financiară, victima este condamnată definitiv și are antecedente penale pentru săvârșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave sau pentru o infracțiune săvârșită prin participare la un grup criminal organizat sau organizație criminală; ...	Modul în care este formulată fraza, permite să se dea o interpretare că compensarea financiară se refuză numai în cazul în care sunt 2 condiții cumulate: victima este condamnată definitiv și are antecedente penale. Considerăm că ar trebui să fie stabilit clar că aceste 2 condiții nu sunt cumulate, ci alternative.	Vulnerabilitate Există o ambiguitate în norma citată, care ar putea duce la interpretări abuzive.	Prepoziția „și” după cuvintele „condamnată definitiv” urmează să fie substituită cu prepoziția ”sau”.
14	Art. 13 al. (1)	(1) Dreptul la compensarea financiară îl are victima infracțiunii săvârșite pe	În cazul în care este vorba despre victime directe, atunci respectiva reglementare nu	Vulnerabilitate Există o ambiguitate în norma citată, care ar putea duce la	Excluderea, pentru victimele prin ricoșeu, a condiției aflării pe teritoriul Republicii

	<p>teritoriul Republicii Moldova, prevăzute la art. 12 alin. (2) din prezenta lege care este cetățean al Republicii Moldova, străin sau apatrid ce se află legal pe teritoriul Republicii Moldova la data comiterii infracțiunii și solicită compensație financiară.</p>	<p>suscită nici un fel de probleme. Or, în conformitate cu definiția conținută în art. 1 al. (3) din proiectul de lege a noțiunii de „victimă a infracțiunii”, victimă este considerată nu numai persoana care nemijlocit a avut de suferit de pe urma unei infracțiuni, dar și victimele colaterale (prin rigoșeu) - soțul, copiii și persoanele aflate la întreținerea persoanei decedate. Pe cale de consecință, instituirea restricției pentru posibilitatea de a pretinde la compensația financiară numai pentru victimele care la momentul comiterii infracțiunii se aflau pe teritoriul Moldovei, nu este justificată, deoarece victimele colaterale (prin rigoșeu) ar putea să se fi aflat la momentul comiterii infracțiunii, în afara teritoriului Moldovei - de exemplu la tratament peste hotarele Moldovei, la odihnă, peste hotarele Moldovei, la</p>	<p>interpretări abuzive.</p>	<p>Moldova la data comiterii infracțiunii, pentru a avea dreptul de a pretinde la compensație financiară</p>
--	--	---	------------------------------	--

			învățătură, peste hotarele Moldovei etc.		
15	Art. 16 al. (2)	Conformnormei citate cererea de acordare a compensației financiare se depune de către victimă (așa cum aceasta a fost definită în art. 1 al. (3) din proiectul legii) sau de către reprezentantul său legal, dacă victima este minor sau este lipsită de capacitate de exercițiu total sau parțial.	<p>Reieșind din conținutul normei citate, cererea privind acordarea compensației financiare nu poate fi depusă de către un reprezentant în bază de procură sau de către un avocat. Nu este clar din ce cauză se încearcă excluderea posibilității acționării prin intermediul reprezentantului sau a avocatului, or, s-ar putea întâmpla ca victima să fie majoră și să nu fie lipsită total sau parțial de capacitatea de exercițiu, dar să fie în imposibilitate de deplasare din cauza unei boli, a invalidității etc.</p> <p>De asemenea, este posibil ca după comiterea infracțiunii, victima să se stabilească cu trai permanent peste hotare și în așa caz acesteia iar fi fost mult mai comod să acționeze prin intermediul reprezentantului în bază de procură sau prin intermediul</p>	Vulnerabilitate Normă lacunară	Introducerea posibilității înaintării cererii privind acordarea compensației financiare prin intermediul reprezentantului în baza procurii sau a avocatului.

			avocatului.		
16	Art. 16 al. (3) litera e)	(3) Cererea privind acordarea compensației financiare urmează să cuprindă date referitoare la: ... e) organul sesizat despre săvârșirea infracțiunii (organul de constatare sau organul de urmărire penală), data sesizării acestuia; ...	Există mai multe cazuri când organul competent se autosesizează și în baza autosesizării pornește urmărirea penală. În asemenea circumstanțe, cererea nu poate conține date referitoare la organul sesizat despre săvârșirea infracțiunii, precum și despre data sesizării acestuia.	Vulnerabilitate Prevederea citată are un caracter ambiguu și menținerea acesteia în redacția actuală ar putea genera abuzuri la aplicarea acesteia.	De specificat că informația referitoare la organul sesizat despre săvârșirea infracțiunii și data sesizării acestuia urmează a fi indicate în cerere în cazul în care o asemenea sesizare a avut loc.
17	Art. 16 al. (3) lit. g)	(3) Cererea privind acordarea compensației financiare trebuie să cuprindă date referitoare la: ... g) datele privind antecedentele penale ale victimei infracțiunii care solicită acordarea compensației financiare; ...	Datele privind antecedentele penale se conțin în cazierul judiciar.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă, care duce la utilizarea diferitor definiții cu referință la același termen.	Cuvintele „datele privind antecedentele penale ale” de substituit cu cuvintele „cazierul judiciar al”
18	Art. 16 al. 3 lit. k)	(3) Cererea privind	Nu este clar cum poate	Vulnerabilitate Prevederea	Cel mai rațional ar fi fost ca

		acordarea compensației financiare trebuie să cuprindă date referitoare la: ... k) confirmarea inexistenței situațiilor stabilite în prevederile art. 12 al. (3) lit. a), e) și f) din prezenta lege, precum și a veridicității celor relevate în cerere.	victima unei infracțiuni să demonstreze inexistența situațiilor stabilite în prevederile art. 12 al. (3) lit. a), e) și f) - fie printr-o confirmare eliberată de procuror sau ofițerul de urmărire penală, fie printr-o confirmare eliberată de instanța de judecată, fie printr-o declarație pe propria răspundere	citată are un caracter ambiguu și menținerea acesteia în redacția actuală ar putea genera abuzuri la aplicarea acesteia.	respectiva confirmare să fie făcută printr-o declarație pe propria răspundere.
19	Art. 18 al. (5)	(5) Decizia Comisiei, în termen de 2 zile de la adoptare, se transmite ministrului Justiției, în temeiul cărei acesta dispune, prin ordin, acordarea sau neacordarea compensației financiare.	Norma nu stabilește în ce termen ministrul Justiției urmează să adopte ordinul de acordare sau de refuz în acordarea compensației financiare.	Vulnerabilitate Prevederea citată are un caracter ambiguu și menținerea acesteia în redacția actuală ar putea genera abuzuri la aplicarea acesteia.	Stabilirea unui termen concret în care ministrul Justiției ar fi obligat să adopte ordinul.
20	Art. 18 al. (8)	(8) Ministerul Justiției are obligația de a informa, în termen de 10 zile lucrătoare de la data emiterii ordinului ministrului Justiției privind compensarea financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune, organul de urmărire penală, procurorul, instanța de judecată care examinează	Nu există o prevedere care ar obliga comunicarea ordinului ministrului Justiției victimei infracțiunii, care s-a adresat cu cererea de acordare a compensației financiare.	Vulnerabilitate Prevederea citată are un caracter ambiguu și menținerea acesteia în redacția actuală ar putea genera abuzuri la aplicarea acesteia.	Includerea obligativității comunicării ordinului ministrului Justiției victimei infracțiunii.

		cauza penală sau, după caz, instanța de judecată care examinează acțiunea civilă rezultată din cauza penală referitor la cererea privind acordarea comnașției financiare și decizia luată pe marginea acesteia.			
--	--	---	--	--	--

Observații de ordin general:

1. Rolul ONG-urilor în implementarea legii (în eventualitatea adoptării acesteia) este unul formal. De fapt, ONG-urile nu participă în nici un fel în activitatea comisiilor sau a autorităților publice, fie locale, fie centrale, de acordare a serviciilor de suport prevăzute de proiectul de lege;
2. Este necesară o racordare efectivă a legii la dispozițiile Directivei - 2012/29/UE. Aparent autorul proiectului nu a ținut cont de prevederile respectivei Directive.

Concluzii

Proiectul legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor a fost elaborat în scopul protecției și reabilitării victimelor infracțiunilor săvârșite cu violență.

Prin proiect se dezvoltă prevederile art. 24 din Constituția Republicii Moldova.

În procesul examinării proiectului Legii supus expertizării nu au fost identificate careva cauze, care ar fi făcut obiectul sesizării la Curtea Constituțională, în partea ce ține de obiectul de reglementare a proiectului de lege examinat.

Principalii factori de vulnerabilitate identificați sunt: nerespectarea exigențelor de tehnică legislativă, unele formulări ambigui, care duc la interpretări diferite, prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale și normelor de legislație corelativă.

Proiectul nu influențează diferențierea gender, nu contribuie la inegalitatea gender și generează același impact atât asupra femeilor, cât și bărbaților.

Unele norme necesită a fi revizuite conform obiecțiilor formulate pentru a fi armonizate cu legislația Comunității europene, inclusiv cu Directiva 2012/29/UE .